

הדילמה של חמינאי

אזרחי איראן יבחרו מחר את הנשיא השביעי שלהם, והשלישי שיכהן תחת האייתוללה עלי חמינאי. חמינאי עצמו חייב את משרתו לרפסנג'אני, שבחר בו למנהיג אף שנחשב חלש יחסית מבחינה פוליטית ודתית. את תפקיד הנשיא שמר רפסנג'אני לעצמו, מתוך כוונה לרכוז את הסמכויות אצלו, אך לחמינאי היו תוכניות אחרות: הוא חבר למשמרות המהפכה האיסלאמיים, וביוני 1999 החל לנצל את מחנה רפסנג'אני וחתאמי ממוקדי הכוח שלהם, תוך שהוא מנצל את מהומות הסטודנטים.

בחירתו של אחמדינג'ד לנשיאות, בתמיכת משמרות המהפכה, הייתה אמורה לסמן את קץ העידן הרפורמיסטי. אך גם אחמדינג'ד הוכיח שאינו נמצא בכיסו של איש, והחל בהעברת הסמכויות לידי. חמינאי לא ראה זאת בעין יפה – וידע להשפילו בפומבי.

לאיש באיראן אין ספק כי הזוכה בבחירות ייקבע על ידי חמינאי, על בסיס האינטרסים שלו וללא קשר להצבעת העם – אך המנהיג העליון למד את הלקח, ואינו מתעלם מכך שיש כיום גורמים נוספים שבהם יש להתייחס. הפעם הוא לא ייתן לנשיא הנבחר לקחת ממנו סמכויות או לקרוא עליו תיגר, והוכחה לנחישותו ניתן היה למצוא בבחירות הקודמות לנשיאות, שתוצאותיהן זויפו בצורה בוטה לטובת אחמדינג'ד. מאידך, חמינאי גם מבין שלא ניתן להמשיך לשלוט באיראן ללא תמיכת משמרות המהפכה – ולכן הדילמה המרכזית שבפניה הוא ניצב היא האם לתמוך במועמד נטול מוקדי כוח, כזה שיהיה נאמן לו ויהיה חייב לו את משרתו, או לתמוך דווקא במועמד בעל קשרים חזקים במשמרות המהפכה, כדי לרצות אותם בשנים הקרובות.

מבין ששת המועמדים שנותרו במרוץ, נראה כי חמינאי מעדיף את ג'לילי, שכן, בניגוד לאחרים, אין לו מחנה מאחוריו. לעומת זאת, ייתכן שלאור התחזקותם של משמרות המהפכה, הן בפוליטיקה והן בכלכלה האיראנית, וכן לאור תלותו הגוברת של חמינאי בגוף זה, הוא יאלץ לתמוך דווקא במועמד שמקובל יותר על המשמרות, כלומר בקאליבאף, ראש עיריית טהרן וקצין בכיר לשעבר במשמרות המהפכה.

הכותב הוא ראש מרכז עזרי לחקר איראן והמפריץ הפרסי באוניברסיטת חיפה